

**TEKS UCAPAN PEMBENTANGAN
RANCANGAN SELANGOR KEDUA**

Dibentangkan Oleh:

**YAB DATO' SERI AMIRUDIN SHARI
Dato' Menteri Besar Selangor**

Pada:

**Jumaat, 7 Ogos 2026
bersamaan
22 Safar 1448 Hijrah**

USUL

Tuan Speaker,

Dengan penuh takzim, saya berdiri di dalam Dewan yang mulia ini untuk membawa satu usul yang berbunyi seperti berikut:

BAHAWA Dewan ini,

Menyedari akan jalan penuh berliku yang bakal dihadapi Selangor bagi mengukuhkan perkhidmatan kepada rakyat, menyediakan peluang pekerjaan bergaji tinggi, mendepani cabaran ekonomi akibat Perang Asia Barat, meningkatkan daya tahan negeri bagi membela rakyat serta membina masyarakat yang berkeyakinan melalui Cita Sempurna Rancangan Selangor Kedua antara tempoh tahun 2026 - 2030.

Menyepakati tekad Kerajaan untuk melipatgandakan usaha bagi melaksanakan perancangan pembangunan sosioekonomi negeri merentasi segala lapisan masyarakat selaras prinsip Kita Selangor; dan

Mendokong usaha supaya Selangor menjadi negeri pertama di Malaysia dengan ekonomi bernilai RM500 bilion, menawarkan peluang pekerjaan bergaji tinggi kepada rakyat Selangor, mengurangkan jurang

pendapatan serta pembangunan antara daerah, meningkatkan keberkesanan pengangkutan awam serta kesejahteraan rakyat, dan merealisasikan sebaik mungkin 6 Misi merangkumi 25 Bidang Keutamaan beserta 98 Inisiatif;

Meluluskan Rancangan Selangor Kedua (RS-2) 2026 - 2030 sebagai dokumen dasar dan segala pembangunan harus berpandukan dokumen ini sebagai hala tuju rasmi rasmi Kerajaan Negeri sekaligus menjadi kompas rujukan semua agensi Persekutuan, Negeri, termasuk jabatan, Pihak Berkuasa Tempatan, syarikat milik Kerajaan Negeri serta semua pemegang taruh di Selangor bagi menyempurnakan tugas pelaksanaan agenda pembangunan negeri;

Bahawa dalam meluluskan Rancangan Selangor Kedua, Dewan yang mulia ini menyeru seluruh warga Selangor menggembleng komitmen bagi merealisasikan aspirasi Selangor sebagai sebuah Negeri Model ASEAN bagi membina ekonomi saksama berasaskan prinsip keadilan, menjamin kualiti hidup untuk semua menjelang tahun 2030.

MUKADIMAH

Bismillahirrahmanirrahim

Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Salam Malaysia Madani.

Salam Kita Selangor.

Tuan Speaker,

Keadilan Sebagai Asas Sebuah Tamadun

1. Setiap tamadun yang besar mewariskan kepada generasi selepasnya bukan sekadar monumen, istana atau kekayaan. Ia mewariskan satu persoalan; Keadilan Sebagai Asas Sebuah Tamadun.
2. Bagi tamadun Yunani, persoalan itu diperdebatkan oleh Plato dan Aristotle.
3. Bagi tamadun Islam, salah seorang pemikir yang menghuraikannya adalah Ibnu Khaldun.
4. Bagi dunia moden, ia dirumuskan oleh John Rawls.

5. Tetapi bagi Alam Melayu, persoalan itu diwariskan oleh seorang Bendahara yang ulung, Tun Seri Lanang, melalui karya agungnya Sulalatus Salatin. Ramai membaca Sulalatus Salatin sebagai catatan sejarah raja-raja Melayu. Ramai melihatnya sebagai hikayat yang mengisahkan asal-usul kesultanan Melayu.

6. Namun apabila saya membacanya hari ini, saya menemukan sebuah karya yang jauh lebih besar daripada sebuah hikayat. Saya menemukan sebuah renungan tentang kebangkitan dan keruntuhan tamadun.

7. Tun Seri Lanang membawa kita menyaksikan sebuah Melaka yang menjadi nadi perdagangan dunia. Pelabuhannya dipenuhi kapal-kapal dari Arab, Gujarat, China, Jawa, Kepulauan Melayu dan Eropah. Bahasanya menjadi bahasa perdagangan serantau. Undang-undangnya dihormati.

8. Istananya megah. Pembesarnya ramai. Perbendaharaannya kaya.

9. Segala-galanya memberikan gambaran sebuah kerajaan yang seolah-olah tidak mungkin ditewaskan. Namun sejarah mempunyai sifat yang sangat tegas.

10. Sejarah tidak pernah menjanjikan bahawa kejayaan semalam akan berterusan selama-lamanya. Kemakmuran tidak pernah menjadi lesen untuk terus memimpin. Kekayaan tidak pernah menjadi jaminan kelangsungan sesebuah tamadun.

11. Apabila kita merenung Sulalatus Salatin pada hari ini, kita dapat melihat bahawa sesebuah kerajaan boleh memiliki pelabuhan yang paling sibuk, istana yang paling indah dan kekayaan yang paling besar. Namun jika ia mula berasa terlalu selesa dengan kejayaannya, jika ia berhenti memperbaharui institusinya, jika ilmu tidak lagi diraikan, jika inovasi tidak lagi digalakkan dan jika perubahan dunia tidak lagi difahami, maka kemegahan itu sedikit demi sedikit akan menjadi kenangan.

12. Melaka akhirnya bukan sekadar berhadapan dengan Portugis. Melaka berhadapan dengan sebuah dunia yang sedang berubah. Lautan berubah.

13. Perdagangan berubah. Teknologi berubah. Persaingan antara kuasa-kuasa besar berubah.

14. Sesebuah tamadun yang gagal memahami perubahan akhirnya akan ditinggalkan oleh perubahan itu sendiri.

Tuan Speaker,

15. Saya tidak membaca Sulalatus Salatin untuk mencari kesalahan Melaka. Saya membacanya sebagai peringatan kepada diri saya sendiri. Bahawa tiada kerajaan yang kebal daripada kelekaan.

16. Tiada pemimpin yang terlalu bijaksana sehingga tidak boleh melakukan kesilapan. Tiada negeri yang terlalu maju sehingga tidak perlu lagi belajar. Tiada masyarakat yang boleh bergantung selama-lamanya kepada kejayaan masa lalu. Inilah sebabnya mengapa setiap generasi perlu kembali bertanya satu persoalan yang paling asas.

17. Apakah yang sebenarnya menjadikan sesebuah negeri itu kuat?

18. Adakah bangunan-bangunannya?

19. Adakah angka pelaburannya?

20. Adakah keluasan lebuhrayanya?

21. Atau adakah sesuatu yang jauh lebih mendasar daripada semua itu?

Daripada Tun Seri Lanang kepada Ibnu Khaldun

22. Berabad-abad sebelum Tun Seri Lanang, seorang ilmuwan Islam yang besar, Ibnu Khaldun, telah memberikan satu jawapan yang masih relevan sehingga hari ini. Dalam Muqaddimah, beliau menulis bahawa sesebuah tamadun tidak runtuh dalam satu malam. Keruntuhan bermula sedikit demi sedikit.

23. Ia bermula apabila pemerintah tidak lagi berlaku adil. Apabila amanah bertukar menjadi keistimewaan. Apabila institusi kehilangan kewibawaannya. Apabila rakyat mula hilang keyakinan terhadap pemerintah. Empayar mungkin masih kelihatan gagah. Ekonomi mungkin masih berkembang.

24. Bangunan mungkin masih berdiri megah. Namun dari dalam, asasnya sedang mereput. Ibnu Khaldun mengajar kita bahawa kekuatan sesebuah negara tidak diukur semata-mata melalui kekayaan atau kekuatan tenteranya. Kekuatan sebenar sesebuah negara terletak pada keadilan yang menopang pemerintahannya. Keadilan melahirkan kepercayaan.

25. Kepercayaan melahirkan keyakinan.

26. Keyakinan menarik pelaburan. Pelaburan mencipta pekerjaan. Pekerjaan membina maruah. Dan daripada

maruah itulah lahir sebuah masyarakat yang stabil dan makmur. Inilah rantai yang sering kita lupa. Keadilan bukan sekadar tuntutan moral. Keadilan ialah prasyarat kepada kemakmuran. Ia adalah asas kepada ekonomi yang sihat, institusi yang kukuh dan masyarakat yang yakin terhadap masa depannya.

Tujuan Sebuah Kerajaan

Ahli Yang Berhormat sekalian,

27. Lebih dua ribu tahun yang lalu, Aristotle menulis bahawa negara tidak diwujudkan semata-mata supaya manusia hidup. Negara diwujudkan supaya manusia dapat hidup dengan baik. Inilah tujuan sebenar politik. Bukan sekadar mengurus kuasa. Bukan sekadar memenangi pilihan raya.

28. Bukan sekadar mengumumkan projek demi projek.

29. Tujuan sebenar kerajaan ialah membolehkan rakyat menjalani kehidupan yang lebih bermaruah, lebih sejahtera dan lebih bermakna. Persoalannya bukanlah berapa banyak yang dibelanjakan oleh kerajaan. Persoalannya ialah sama ada setiap dasar benar-benar memperbaiki kehidupan rakyat.

30. Adakah seorang anak daripada keluarga sederhana mempunyai peluang yang lebih baik untuk berjaya?
31. Adakah seorang usahawan kecil memperoleh ruang untuk berkembang?
32. Adakah seorang petani menikmati hasil daripada kemajuan teknologi?
33. Adakah seorang warga emas memperoleh kehidupan yang lebih terjamin?
34. Adakah seorang anak muda melihat masa depannya dengan penuh keyakinan?
35. Jika jawapannya ya, maka kerajaan sedang melaksanakan tugasnya.
36. Jika jawapannya tidak, maka kita perlu berani memperbaiki diri.
37. Kerana pada akhirnya, kerajaan bukan dihakimi oleh retoriknya. Kerajaan dihakimi oleh kesan dasar-dasarnya terhadap kehidupan rakyat.

Keadilan Sebagai Kompas Sebuah Kerajaan

Tuan Speaker,

38. Persoalan yang dibangkitkan oleh Aristotle lebih dua ribu tahun yang lalu tidak pernah benar-benar selesai.

39. Apakah tugas sebenar sebuah kerajaan?

40. Adakah kerajaan sekadar bertanggungjawab menjaga keamanan?

41. Adakah kerajaan sekadar bertanggungjawab mengurus ekonomi?

42. Atau adakah tugas kerajaan jauh lebih besar daripada itu?

43. Pada tahun 1971, seorang ahli falsafah Amerika, John Rawls, menghidupkan semula perbahasan ini melalui karya agungnya, *A Theory of Justice*. Rawls mengajak kita melakukan satu renungan yang sangat sederhana tetapi mendalam. Bayangkan sebelum kita dilahirkan, kita diberi peluang untuk membina sebuah masyarakat.

44. Namun kita tidak mengetahui siapakah diri kita nanti. Kita tidak tahu sama ada kita akan lahir sebagai anak seorang jutawan ataupun anak seorang nelayan. Kita tidak tahu sama ada kita akan tinggal di bandar atau di desa.

45. Kita tidak tahu sama ada kita akan menjadi usahawan, guru, petani, pekerja kilang ataupun orang kurang upaya.

46. Jika kita benar-benar tidak mengetahui kedudukan kita nanti, apakah bentuk masyarakat yang akan kita pilih? Sudah tentu kita akan memilih sebuah masyarakat yang memberikan peluang yang adil kepada semua.

47. Kita akan mahukan sekolah yang baik untuk setiap anak. Kita akan mahukan hospital yang memberikan rawatan tanpa mengira latar belakang.

48. Kita akan mahukan peluang pekerjaan yang terbuka kepada sesiapa yang rajin berusaha. Kita akan mahukan sebuah kerajaan yang tidak membezakan rakyat berdasarkan asal-usul, tetapi berdasarkan prinsip keadilan.

49. Inilah yang dimaksudkan oleh Rawls apabila beliau menyebut keadilan sebagai asas kepada institusi. Kerana apabila institusi itu adil, rakyat akan mempercayainya.

50. Apabila rakyat mempercayainya, mereka akan berani melabur masa depan mereka di negeri ini. Dan apabila keyakinan itu tumbuh, ekonomi akan berkembang dengan lebih mampan.

Tuan Speaker,

51. Saya percaya inilah titik yang sering terlepas dalam perbahasan politik kita.

52. Kita terlalu banyak bercakap tentang pertumbuhan.

53. Tetapi terlalu sedikit bercakap tentang keadilan yang memungkinkan pertumbuhan itu berlaku. Kita terlalu banyak bercakap tentang angka.

54. Tetapi terlalu sedikit bercakap tentang manusia. Sedangkan angka yang hebat tidak semestinya melahirkan masyarakat yang hebat. Yang melahirkan masyarakat yang hebat ialah institusi yang adil.

55. Al-Quranul-Karim mengingatkan untuk melaksanakan keadilan dan berbuat baik sebagaimana yang ditegaskan oleh Surah An-Nahlu ayat 90:

إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ وَإِيتَاءِ ذِي الْقُرْبَىٰ وَيَنْهَىٰ عَنِ
الْفَحْشَاءِ وَالْمُنْكَرِ وَالْبَغْيِ يَعِظُكُمْ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ

Sesungguhnya Allah menyuruh berlaku adil, dan berbuat kebaikan, serta memberi bantuan kepada kaum kerabat; dan melarang daripada melakukan perbuatan-perbuatan yang keji dan mungkar serta kezaliman. Ia mengajar kamu (dengan suruhan dan laranganNya ini), supaya kamu mengambil peringatan mematuhiNya.

Pembangunan Adalah Kebebasan

Ahli Yang Berhormat sekalian,

56. Beberapa dekad kemudian, seorang lagi tokoh besar dunia, Profesor Amartya Sen, memperluaskan lagi gagasan tersebut.

57. Beliau mengingatkan bahawa kejayaan sesebuah negara tidak boleh diukur semata-mata melalui pertumbuhan ekonomi. Pertumbuhan penting.

58. Pelaburan penting. Produktiviti penting. Tetapi semua itu hanyalah alat.

59. Tujuan sebenar pembangunan ialah memperluaskan kebebasan manusia.
60. Kebebasan untuk belajar.
61. Kebebasan untuk bekerja.
62. Kebebasan untuk berniaga.
63. Kebebasan untuk mendapatkan rawatan kesihatan.
64. Kebebasan untuk membesarkan anak-anak dalam keadaan yang selamat.
65. Dan yang paling penting, kebebasan untuk menentukan masa depan mereka sendiri.
66. Amartya Sen mengingatkan bahawa kemiskinan bukan sekadar kekurangan pendapatan. Kemiskinan ialah kekangan peluang. Seorang anak yang berbakat tetapi gagal memasuki universiti kerana keadaan keluarganya sedang kehilangan peluang.
67. Seorang usahawan kecil yang tidak mampu berkembang kerana kekurangan akses kepada pembiayaan sedang kehilangan peluang. Seorang belia yang terpaksa menerima pekerjaan bergaji rendah kerana tidak mempunyai kemahiran sedang kehilangan

peluang. Maka tugas kerajaan bukan sekadar memberi bantuan.

68. Tugas kerajaan ialah membuka peluang. Membina jambatan. Menghapuskan halangan. Memastikan setiap rakyat mempunyai ruang untuk mengembangkan potensi mereka. Inilah pembangunan yang sebenar.

Ekonomi Yang Berperikemanusiaan

Tuan Speaker,

69. Pemikiran inilah yang saya lihat diterjemahkan dalam gagasan *Humane Economy* yang diperjuangkan oleh YAB Perdana Menteri, Dato' Seri Anwar Ibrahim.

70. Ekonomi yang baik bukanlah ekonomi yang sekadar mengejar keuntungan.

71. Ekonomi yang baik ialah ekonomi yang mengangkat martabat manusia. Ia tidak menolak pasaran. Ia tidak menolak pelaburan. Ia tidak menolak keuntungan.

72. Malah, kita memerlukan pelaburan yang lebih besar. Kita memerlukan syarikat yang lebih berjaya. Kita memerlukan produktiviti yang lebih tinggi.

73. Tetapi kita juga percaya bahawa kejayaan ekonomi tidak boleh diukur hanya dengan berapa banyak kekayaan yang dicipta.

74. Kejayaan sebenar diukur melalui berapa ramai rakyat yang menikmati hasil daripada kekayaan itu. Berapa ramai anak muda memperoleh pekerjaan berkualiti. Berapa ramai usahawan kecil berjaya menjadi syarikat besar. Berapa ramai keluarga dapat menghantar anak-anak mereka ke universiti.

75. Berapa ramai warga emas dapat menikmati hari tua dengan bermaruah. Kerana pada akhirnya, manusia bukan alat kepada ekonomi.

76. Ekonomi lah yang mesti berkhidmat kepada manusia. Dan di sinilah saya melihat satu kesinambungan pemikiran yang sangat menarik. Tun Seri Lanang mengingatkan kita bahawa sesebuah tamadun boleh runtuh apabila ia gagal memperbaharui dirinya. Ibnu Khaldun menjelaskan bahawa keadilan ialah syarat kepada kelangsungan tamadun.

77. Aristotle mengingatkan bahawa negara diwujudkan supaya manusia hidup dengan baik. John Rawls menerangkan bagaimana institusi yang adil harus dibina. Amartya Sen menunjukkan bahawa pembangunan ialah memperluaskan kebebasan manusia.

78. *Humane Economy* mengingatkan bahawa kemakmuran hanya bermakna apabila ia benar-benar meningkatkan kehidupan rakyat. Maka persoalannya sekarang bukan lagi apakah itu keadilan?

78. Persoalannya adalah, bagaimanakah kita menterjemahkan keadilan itu menjadi dasar? Bagaimanakah kita menterjemahkan falsafah menjadi tindakan? Bagaimanakah kita memastikan cita-cita itu dirasai oleh setiap keluarga di Selangor? Jawapan kepada persoalan itulah yang melahirkan Rancangan Selangor Kedua.

Prestasi RS-1 Dan Iktibar Yang Diperoleh

Tuan Speaker,

79. Apabila saya membentangkan Rancangan Selangor Pertama (RS-1) di Dewan yang mulia ini pada 27 Julai 2022, ketika itu dunia sedang berhadapan dengan krisis.

80. Perang Russo-Ukraine tercetus pada awal tahun itu, wilayah Luhansk dan Donetsk mula ditakluki. Harga makanan asas melonjak kerana Rusia dan Ukraine membekalkan hampir satu perempat gandum seluruh dunia dan 14% hasil jagung dunia.

81. Melatari situasi tersebut, Rancangan Selangor Pertama digagaskan bagi melindungi rakyat dan ekonomi serta membina sebuah **negeri Pintar, Berdaya Huni, dan Makmur** menjelang tahun 2025.

82. Bagi menjayakan hasrat tersebut, pentadbiran ini menggubal Rancangan Selangor Pertama dengan empat (4) tema utama:

Pertama, Ekonomi

Kedua, Sosial

Diikuti Kelestarian; dan yang terakhir

Pengukuhan tadbir urus sebagai tema keempat untuk melaksanakan segala ikhtiar.

83. Secara asasnya, nilai keseluruhan ekonomi Selangor sebelum Rancangan Selangor Pertama iaitu pada tahun 2020 berjumlah sebanyak RM326.8 bilion.

84. Sudah pasti nilai ini perlu mengambil kira penguncupan ekonomi negeri dan negara akibat pandemik COVID-19.

85. Dengan mengambil kira faktor tersebut termasuk beberapa usaha pemulihan yang dilaksanakan oleh pentadbiran negeri, **nilai ekonomi Selangor berjaya meningkat sebanyak RM133.3 billion**, iaitu sebanyak **28.97% sepanjang tempoh Rancangan Selangor Pertama**.

86. Pencapaian tersebut adalah hasil sumbangan setiap rakyat Selangor, bermula daripada usaha pekerja kilang dan guru di sekolah, kepada petugas yang membersihkan taman serta menurap jalan, termasuk pemandu bas serta penunggang e-hailing, sehinggalah kepada usahawan, peniaga gerai PLATS, serta pasukan penjawat awam.

87. Dari segi garis ukur yang ditetapkan di dalam Rancangan Selangor Pertama, sebanyak 16 indikator telah digariskan.

88. Setelah tamat tempoh Rancangan Selangor Pertama, sebanyak 79% daripada segala ikhtiar berjaya dicapai dan berada dalam pelbagai fasa pelaksanaan.

89. Daripada kesemua indikator utama, pasukan ini **berjaya melepasi sebanyak 9 daripada 16 indikator** yang ditetapkan.

90. Antaranya, pertumbuhan KDNK **berjaya mencapai pertumbuhan 7.5% secara konsisten**, melebihi sasaran awal kadar pertumbuhan yang digariskan 6.5-7.0% setiap tahun.

91. Begitu juga nilai pelaburan, guna tenaga, pendapatan median isi rumah bulanan **yang melebihi sasaran sebanyak RM1,436 sebulan, iaitu RM10,726** berbanding sasaran RM9,290.

92. **Kadar kemiskinan relatif turut dikurangkan kepada 8.5%, Indeks Kebahagiaan meningkat ke 7.21** berbanding sasaran 7.00, bekalan air bersih terus disediakan tanpa gangguan terutamanya akibat pencemaran sungai, keluasan **hutan simpan kekal meningkat kepada 31.7%**, tahap kepuasan rakyat terhadap perkhidmatan PBT melebihi sasaran sehingga 94.21%.

Tuan Speaker,

93. Dalam pada itu, kita juga menyedari bahawa masih terdapat tujuh (7) petunjuk yang belum dicapai dan perlu disempurnakan.

94. Misalnya, dari aspek kelestarian alam sekitar. Tahap kualiti udara serta kadar kitar semula perlu dipertingkatkan.

95. Begitu juga dari segi kadar kemiskinan mutlak. Dalam Rancangan Selangor Pertama, kita menyasarkan untuk mengurangkan kadar kemiskinan mutlak kepada 0.7%, tetapi kita mampu mengurangkan kadar ini daripada 1.7% sebelum Rancangan Selangor Pertama kepada kadar 0.9%.

96. Tambahan kepada itu, tahap pelaksanaan dan kemampuan sistem kerajaan untuk merealisasikan dasar mempunyai ruang besar untuk dipertingkatkan, baik dari perkhidmatan digital, prestasi PBT, malah prestasi negeri dari segi pelaksanaan projek pemacu ataupun 20 *game-changers* yang ditetapkan dalam Rancangan Selangor Pertama.

97. Antara iktibar utama yang diterima pasukan kami daripada pengalaman sepanjang Rancangan Selangor Pertama adalah kepentingan projek infrastruktur kritikal yang berimpak tinggi.

98. Selain itu, kepentingan bakat tempatan yang sepadan dengan keperluan industri juga merupakan antara tunjang utama supaya Selangor tidak bergantung

hanya kepada pelaburan langsung asing (FDI) sekaligus meningkatkan nisbah pelaburan tempatan.

99. Dari sudut sosial pula, bantuan kebajikan kerajaan perlu dilihat dari aspek kemampanan, keberkesanan, serta sudut pemberdayaan sama ada mereka yang menerima bantuan setelah dua (2) hingga tiga (3) tahun dapat keluar daripada kebergantungan bantuan dan menerima peluang pekerjaan dengan gaji yang lebih berpatutan.

100. Seperti yang saya ungkapkan tadi, perubahan iklim masih menjadi cabaran yang perlu ditangani secara lebih pantas dan efektif.

101. Alhamdulillah, Skim Jaminan Air Mentah yang direncanakan di dalam Rancangan Selangor Pertama berjaya dilaksanakan sepenuhnya. Disebabkan itu, **tahun 2025 merupakan tahun pertama di dalam sejarah Selangor di mana tiada gangguan bekalan air yang berpuncakan pencemaran sungai.**

102. Kita masih perlu meningkatkan pengurusan saliran air bagi mengurangkan insiden banjir, terutamanya banjir kilat yang menyusahkan kehidupan rakyat termasuk pelaksanaan lebih menyeluruh berbentuk amaran awal kepada rakyat.

103. Ketiga-tiga sudut ini – ekonomi, sosial, dan kelestarian – memerlukan elemen pelaksanaan yang lebih kukuh. Dan untuk itu, terdapat keperluan mendesak untuk Kerajaan Negeri mencari strategi mempelbagaikan hasil secara lebih konsisten dan mampan supaya tidak bergantung kepada pendapatan tanah.

104. Memasuki anjung Rancangan Selangor Kedua dari tempoh 2026 hingga 2030, beberapa aspek negeri perlu dilihat yang melatari perancangan ini.

105. Sudah pasti antara cabaran paling besar melangkah ke hadapan adalah pemulihan serta maklumbalas kepada krisis bekalan akibat Perang Asia Barat.

106. Selain daripada bahan bakar, bahan bagi penghasilan makanan seperti urea, produk sampingan penghasilan petroleum seperti bitumen, kimia, ethylene untuk pembuatan plastik, gas, helium; kesemua ini perlu diambil kira dalam merangka sumber alternatif supaya industri di Selangor tidak terdedah kepada risiko di masa hadapan.

107. Selain daripada usaha Kerajaan Negeri melalui Pakej Pengukuhan Daya Tahan Selangor yang bertujuan untuk menampakan impak krisis bekalan, kita perlu

merancang daya tahan ekonomi bagi industri-industri utama yang bertapak di Selangor.

ENAM (6) MISI MERANGKUMI 25 BIDANG MENGGERAKKAN 98 INISIATIF BAGI MENCAPAI SATU MATLAMAT

Misi Pertama: Memacu Kepimpinan Ekonomi Selangor

Tuan Speaker,

108. Disebabkan krisis yang tercetus awal tahun ini berpunca daripada Perang Asia Barat, Bank Dunia telah mengunjurkan pertumbuhan ekonomi Malaysia sebanyak 4.4% bagi tahun 2026 akibat ketidaktentuan jangka masa perang, serta usaha pemulihan yang sudah pasti mengambil masa.

109. Unjuran ini adalah lebih rendah pertumbuhan ekonomi Malaysia pada tahun 2025 yang **mencapai kadar sebanyak 5.2%**. Pertumbuhan ekonomi Selangor pula mencatatkan kadar **melebihi paras nasional iaitu sebanyak 6.3%**.

110. Nilainya pertumbuhan ini adalah sebanyak RM28 bilion.

111. Kerajaan Negeri mempunyai hasrat untuk **menjadi negeri pertama di Malaysia dengan nilai ekonomi RM500 bilion.**

112. Kita yakin bahawa dalam tempoh Rancangan Selangor Kedua, nilai ekonomi Selangor mampu **mencecah nilai RM600 bilion.**

113. Untuk merealisasikan sasaran tersebut, kita tidak boleh bergerak seperti dengan izin '*business as usual*'.

114. Konteks ini juga perlu mengambil kira dua (2) aspek; masa depan industri terutamanya syarikat-syarikat Perusahaan Kecil dan Sederhana (PKS) di Malaysia dan Selangor, dan masa depan pekerja di Selangor.

115. Dari segi ekonomi, Kerajaan Negeri berpendirian bahawa fungsi kerajaan bukan sekadar pentadbir bagi industri dan perniagaan, akan tetapi memainkan peranan proaktif dalam merangka pertumbuhan sesebuah industri yang sudahpun rancak dan sejauh mana kita mampu meneroka peluang di dalam industri baharu.

116. Sebagai negeri yang menyumbang 26.5% kepada Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) bernilai RM460.1 bilion, Selangor tidak boleh mengubah struktur ekonomi secara drastik.

117. Kita tidak berupaya tiba-tiba beralih menjadi negeri pertanian ataupun hanya berasaskan industri pembuatan teknologi konvensional.

118. Kita harus menyedari bahawa dengan keluasan tanah yang terhad di Selangor, negeri ini harus merancang penggunaan tanah secara berhemah dan memaksimumkan sebaik mungkin bidang berteknologi tinggi supaya sebarang industri baharu tidak bergantung kepada tanah yang luas.

119. Regenerasi dan rejuvenasi harus menjadi asas kepada sebarang pembaharuan yang dijalankan.

120. Secara asasnya, Kerajaan Negeri menggariskan **lima (5) sektor** yang akan menjadi tumpuan ke arah tahun 2030 iaitu:

- a. Bidang Elektrik dan elektronik
- b. Aeroangkasa
- c. Automotif
- d. Ekonomi digital; dan
- e. Ekonomi Kreatif.

121. Kesemua lima (5) bidang ini akan disusun secara aktif melalui **13 inisiatif** supaya nilai ekonomi dan KDNK berkembang secara mampan dengan sasaran 6.1%, memperkukuhkan pelaburan terutamanya daripada sumber domestik dengan sasaran RM330 bilion secara

keseluruhan, serta mengurangkan kadar pengangguran kepada 2.2% menjelang tahun 2030.

122. Dalam bidang elektrik dan elektronik, sudah pasti usaha ***Integrated Circuit (IC) Design Park*** akan diperluaskan dalam Fasa Dua dengan menyasarkan 800 peluang pekerjaan bergaji tinggi dapat ditawarkan kepada jurutera anak Selangor.

123. Strategi ini penting supaya peranan Selangor dalam bidang semikonduktor dapat dipertingkatkan kepada fasa bernilai tinggi dan syarikat-syarikat Selangor dapat memiliki hak harta intelek bagi reka bentuk cip litar bersepadu yang menjadi tulang belakang ekonomi digital dunia.

124. Dari segi pendanaan, Kerajaan Negeri berpandukan dua strategi iaitu daripada dana modal teroka serta pelaburan domestik serta antarabangsa supaya keseluruhan **rantaian sektor semikonduktor dapat menawarkan 10,000 peluang pekerjaan** menjelang tahun 2030.

Tuan Speaker,

125. Selangor menghimpunkan lebih 67% daripada keseluruhan aktiviti bidang aeroangkasa di Malaysia.

126. Kerajaan Negeri percaya bahawa inisiatif ***Selangor Aero Park @ KLIA Aeropolis dan Subang Airport Regeneration Plan*** berupaya merancakkan aktiviti subsektor industri aeroangkasa seperti logistik, penyelenggaraan, pembaikan dan baik pulih (MRO) serta pembinaan peralatan kapal terbang dan pendidikan TVET.

127. Lapangan Terbang Antarabangsa Subang pula mempunyai potensi untuk memperbanyakkan aktiviti penerbangan jet perniagaan dan peribadi.

128. Bagi industri automotif pula, Kerajaan Negeri telah merancang supaya Hulu Selangor menjadi hab utama melalui ***Lembah Beringin High Tech Auto Valley*** termasuk bagi industri pembuatan kenderaan elektrik.

129. Di samping itu, Ekonomi Digital serta Ekonomi Kreatif akan digerakkan secara lebih pantas melalui ***Selangor Digital Future Action Plan 2030*** serta ***Selangor Creative Economy Advancement Hub*** yang bertujuan memposisikan Selangor sebagai peneraju dalam dua bidang penting ini.

Tuan Speaker,

130. Satu aspek kritikal yang turut diteliti oleh pentadbiran ini adalah usaha mengatasi cabaran yang sedang dihadapi oleh syarikat-syarikat Perusahaan Kecil & Sederhana (PKS) di Selangor.

131. Sebahagian besar bermula sebagai syarikat mikro dan syarikat pemula ataupun *startup* dan kini telah berjaya berkembang kepada saiz PKS.

132. Namun begitu, cabaran lebih besar adalah bagaimana untuk mencipta '*the great leap*' dengan izin untuk bersaing dengan syarikat PKS dari negara-negara lain di rantau Asia Tenggara dan benua Asia.

133. Untuk melepasi cabaran ini, Kerajaan Negeri akan membantu syarikat-syarikat strategik di Selangor supaya dapat mengakses pasaran di luar.

134. Usaha ini telah dimulakan tahun ini apabila ***Selangor International Business Summit (SIBS)*** dianjurkan buat julung kalinya di luar negara apabila diadakan di Bandung pada bulan yang lalu.

135. Secara keseluruhannya, Kerajaan Negeri menganggarkan peruntukan sebanyak RM3 bilion bagi Misi Pertama sepanjang tempoh Rancangan Selangor Kedua.

Misi Kedua: Pembangunan Seimbang dan Peluang Saksama Merentasi Daerah

Tuan Speaker,

136. Antara asas pembangunan yang berprinsipkan keadilan sosial adalah merapatkan jurang; baik dari segi jurang pendapatan individu serta isi rumah, dan jurang antara lokaliti ataupun daerah.

137. Itulah yang menjadi asas kepada ungkapan '*no one will be left behind*' dengan izin yang telah saya terapkan semenjak tahun 2018.

138. Dalam Rancangan Selangor Kedua, Tuan Speaker, kita berhasrat memperluaskan prinsip ini supaya, dengan izin '*no district will be left behind*'.

139. Prinsip itu yang melatari Misi Kedua: Pembangunan Seimbang dan Peluang Saksama Merentasi Daerah menerusi **10 inisiatif** supaya batu asas yang diletakkan sebermula Rancangan Selangor Pertama direalisasikan sepenuhnya dalam Rancangan Selangor Kedua.

140. ***Sabak Bernam Development Area (SABDA)*** yang bertujuan mengintegrasikan sektor pertanian serta eko-pelancongan di Pantai Barat Selangor akan digerakkan secara lebih pantas.

141. Beberapa usaha seperti ***Selangor Biosphere Reserve*** serta Pusat Pendaratan Makanan Laut di Sekinchan termasuk **Hentian Rehat dan Rawat (R&R) Air Manis** akan menjadi asas bagi menyegarkan kawasan utara Selangor.

142. Di samping itu, ***Integrated Development Region in South Selangor (IDRISS)*** dengan terletaknya Lapangan Terbang Antarabangsa Kuala Lumpur, KLIA sebagai tarikan utama mampu menarik pelaburan mampan supaya ***Sepang Gold Coast Village*** dan ***Amverton Cove Eco-Integrated*** serta **Hab AgTech Sains Hayat Bersepadu** dapat menambah aktiviti ekonomi di IDRISS yang telah dimulakan hasil daripada **NCT Smart Industrial Park** yang dibina.

143. **Zon Pembangunan Ekonomi *Selangor Maritime Gateway* (ZPE-SMG)** yang berada sepanjang koridor Sungai Klang turut akan terus digerakkan setelah beberapa usaha seperti pembangunan Kampung Sungai Fajar, Hulu Kelang termasuk perumahan mampan telah dimulakan.

144. Dalam Rancangan Selangor Pertama, Kerajaan Negeri telah bekerjasama dengan Kementerian Pengangkutan melalui anak syarikat berkenaan pembangunan **Pelabuhan Ketiga Pulau Carey** supaya kerja-kerja perancangan awal berhubung konsep,

kaedah, serta hala tuju pembangunan Pelabuhan Ketiga Pulau Carey dapat meningkatkan posisi Selangor dalam bidang logistik kepada tahap lebih tinggi daripada kedudukan 10 pelabuhan terbesar di dunia.

145. **Kompleks Sukan Shah Alam (KSSA)** turut dihasratkan untuk menjadi mercu tanda sukan di Selangor, dan sukan permotoran di Sepang serta Litar Rakyat Kuala Selangor yang akan diperkemaskan mempunyai potensi luas supaya aktiviti permotoran dapat dijalankan secara aktif di persekitaran yang selamat bagi anak-anak muda kita.

146. Aspek kedua di dalam Misi Kedua ini akan memberikan fokus kepada kerangka sistem pengangkutan awam untuk benar-benar mencapai hasrat **sekurang-kurangnya 60% penggunaan pengangkutan awam** berbanding kadar hari ini iaitu 40%.

147. Dengan wujudnya jajaran *Light Rail Transit* Shah Alam (LRT3) yang telah dipanjangkan sehingga ke Klang, Selangor harus merebut peluang ini untuk mempercepatkan transisi daripada kebergantungan kenderaan peribadi kepada pengangkutan awam.

148. Hal ini kerana enam (6) daripada 12 Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) di Selangor telah dihubungkan dengan perkhidmatan LRT dan MRT iaitu Klang, Shah Alam, Subang Jaya, Petaling Jaya, Ampang Jaya dan Kajang.

149. Projek perintis '*demand-responsive transit*' telah memberikan kita beberapa pengalaman berguna dan perlu disesuaikan semula supaya tiada pertindihan antara fungsi bas, bas mini, dan van.

150. Menerusi **Selangor Mobility**, Kerajaan Negeri akan **menyesuaikan semula pelaksanaan DRT** agar pengangkutan tersebut difokuskan untuk menggerakkan rakyat ke kawasan komersial.

151. Sementara itu kita akan **meningkatkan kekerapan pengangkutan awam** yang akan berfungsi membawa penumpang dari stesen bas ke stesen-stesen LRT dan MRT.

152. Pada masa yang sama, Kerajaan Negeri turut ingin mewujudkan persekitaran '*walkable cities*' di Selangor. Ini memerlukan laluan pejalan kaki berbumbung sekurang-kurangnya 500 meter dari setiap stesen tren supaya lebih ramai rakyat Selangor berasa selesa ketika berjalan kaki.

153. Tambahan kepada itu, Kerajaan turut akan **mewajibkan satu hentian bas di setiap kawasan Rumah Selangorku Idaman dan Rumah Selangorku Harapan**. Langkah ini agar pembeli rumah mampu milik turut dapat menggunakan pengangkutan awam.

154. Perancangan dan pelarasan ini perlu menerapkan penggunaan teknologi untuk meneliti tempat trafik yang paling tinggi, kawasan penumpuan awam, serta mapping setiap taman perumahan di Selangor untuk menilai keperluan hentian bas kecil di kawasan perumahan.

155. Untuk merealisasikan hasrat ini, **Pelan Induk Mobiliti Negeri Selangor** akan merangkumi setiap aspek yang dinyatakan supaya Selangor dapat menjadi satu-satunya negeri di Malaysia yang menawarkan sistem pengangkutan awam yang mesra dan selesa kepada pengguna. Justeru ini akan mempertingkatkan penggunaan pengangkutan awam dalam kalangan Negeri Selangor.

156. Sementara itu Kerajaan Negeri menerusi projek **Jajaran Rel KitaSelangor** yang menghubungkan kawasan Pesisir Pantai Barat Selangor ke Lembah Klang dapat direalisasikan sama ada menggunakan pembinaan rel sepenuhnya ataupun campuran *bus-rapid transit*

(BRT) untuk meminimumkan kos pembangunan infrastruktur.

157. Bagi merealisasikan Misi Ketiga, Kerajaan Negeri menganggarkan sebanyak RM6.7 bilion diperlukan sepanjang tempoh Rancangan Selangor Kedua.

Misi Ketiga: Negeri Penyayang dan Berdaya Huni

Tuan Speaker,

158. Jika Misi Pertama dan Kedua memberi fokus kepada ekonomi, Misi Ketiga pula melihat kepada peranan mewujudkan bandar-bandar yang berdaya huni bagi rakyat Selangor demi komuniti serta kesejahteraan rakyat melalui 25 inisiatif secara keseluruhannya.

159. Sudah pasti kos sara hidup menjadi perhatian dan kekangan rakyat.

160. Ini terkait juga dengan memastikan suatu persekitaran yang selesa, pembangunan perumahan mampu milik, kesihatan awam, gaya hidup aktif bagi belia termasuk sukan, serta kepentingan budaya dan warisan dalam kepelbagaian yang harmoni dan hanya boleh didapati di negeri Selangor.

161. Kelima-lima bidang ini menjadi tunjang kepada Misi Ketiga Rancangan Selangor Kedua, iaitu membina **Negeri Penyayang dan Berdaya Huni**.

162. Melalui Dasar Rumah Selangorku Harapan dan Idaman, Kerajaan Negeri menyasarkan pembinaan sebanyak **200,000 unit rumah mampu milik** khusus bagi rakyat Selangor yang belum memiliki rumah.

163. Sehingga kini, sebanyak 64,188 unit telah siap, manakala sebanyak 69,014 unit sedang dibina dengan jumlah keseluruhan 133,202 unit.

164. Bagi mereka yang belum mampu memperolehi pinjaman bank, Kerajaan Negeri akan meningkatkan jumlah unit rumah sewa di bawah **Skim Smart Sewa** kepada sebanyak 3,000 unit menjelang tahun 2030.

165. Sebanyak 30% daripada bayaran sewa setiap bulan akan disimpan oleh Lembaga Perumahan dan Hartanah Selangor (LPHS) dan dipulangkan kepada penyewa untuk digunakan sebagai bayaran pendahuluan apabila mereka bersedia untuk membeli rumah kelak.

166. Seperti yang telah diumumkan sebelum ini, Kerajaan Negeri berpegang kepada komitmen membentuk **Selangor Greater Klang Valley** ataupun

Lembah Klang Raya yang merangkumi **empat (4) Bandaraya utama; Klang, Shah Alam, Subang Jaya, dan Petaling Jaya** agar menjadi model metropolis di Asia Tenggara yang meliputi aspek pengurusan aliran trafik, pengangkutan awam, perumahan mampu milik, kawasan perindustrian, serta rejuvenasi bandar.

167. Di samping itu, infrastuktur di kampung-kampung turut akan dipertingkatkan sebagai usaha pemeliharaan khazanah warisan untuk generasi akan datang.

168. Dari sudut menangani kos sara hidup, Kerajaan Negeri akan membangunkan **Indeks Kehidupan Bermaniah Selangor** yang merangkumi garis ukur pelbagai dimensi selaras dengan cabaran kehidupan di kawasan bandar.

169. Pembangunan indeks ini yang akan digerakkan melalui kerangka **pembangunan unit statistik baharu negeri** akan meneliti keberkesanan program bantuan dan sokongan isi rumah dan dinilai setiap 12 dan 24 bulan untuk menyemak perkembangan kehidupan penerima bantuan negeri.

170. Persoalannya, adakah kehidupan mereka menunjukkan tanda-tanda perkembangan positif? Atau,

adakah mereka masih hidup dalam keadaan yang sama seperti sebelum detik mereka menerima bantuan?

171. Tekad pentadbiran ini adalah untuk membina sebuah negeri yang bermaruah dan meningkatkan taraf kehidupan rakyat.

172. Antara ikhtiar itu ialah dengan memadankan mereka yang menerima bantuan kewangan negeri dengan program latihan dan pekerjaan selagi mereka masih berada dalam keadaan yang sihat dan mampu bekerja.

173. **Program-program Kesihatan Awam** turut akan diperkasakan dengan lebih difokuskan kepada saringan peringkat awal supaya minda rakyat beralih daripada merawat kepada mencegah penyakit.

174. Laporan *National Health and Morbidity Survey* 2025 menunjukkan bahawa hanya 14.7% warga emas di atas umur 60 tahun sedang hidup dalam keadaan sihat dan ditakrifkan sebagai '*ageing well*' dengan izin.

175. Ini bermakna lebih 85% warga emas menghadapi sekurang-kurangnya satu penyakit fizikal ataupun cabaran mental seperti demensia (9.5%) dan kemurungan (8.0%)

176. Kerajaan Negeri turut menyedari bahawa terdapat perkembangan positif berkaitan kesihatan mental.

177. Berbanding zaman dahulu, generasi muda hari ini lebih terbuka untuk menghadapi realiti, berdepan dan berbincang berkenaan impak kesihatan mental termasuk aspek keresahan dan kemurungan.

178. **Program Mental Sihat** akan diperkasakan dengan memberikan fokus kepada intervensi lebih awal.

179. Selain daripada sokongan kepada anak-anak istimewa, Rancangan Selangor Kedua akan memperincikan ekonomi penjagaan bagi anak-anak dan warga emas dengan menjamin kos lebih berpatutan serta menghargai warga emas dengan mewujudkan persekitaran yang lebih kondusif bagi mereka.

180. Kepentingan sukan akan dipertingkatkan dengan meneruskan momentum penganjuran Sukan Malaysia (SUKMA) melalui penekanan sukan di setiap lokaliti seperti **Satu Sukan Satu PBT** yang merentasi latar belakang dan umur agar rakyat Selangor mengamalkan gaya hidup aktif.

181. Bagi menyempurnakan Misi Ketiga, Kerajaan Negeri mengunjurkan sebanyak RM3.3 bilion diperlukan sepanjang tempoh Rancangan Selangor Kedua.

Misi Keempat: Modal Insan Produktif dan Inklusif

Tuan Speaker,

182. Setelah meneroka peluang ekonomi baharu, mengimbangkan pembangunan antara daerah-daerah, meningkatkan mobiliti pengangkutan awam, dan mewujudkan persekitaran yang berdaya huni, amatlah penting untuk Selangor memberikan penekanan paling besar kepada rakyat.

183. Hal ini demikian kerana kita tidak mempunyai sumber tanah yang luas. Kita tidak mempunyai sumber petroleum mahupun gas.

184. Sumber kita adalah rakyat.

185. Jabatan Perangkaan Malaysia menganggarkan bahawa populasi negeri Selangor akan meningkat kepada 8.1 juta menjelang tahun 2049.

186. Lebih-lebih lagi apabila berdepan dengan zaman Kecerdasan Buatan (AI), sudah pasti terdapat peluang baharu untuk direbut. Namun begitu kita tidak boleh menafikan bahawa ada sekumpulan rakyat yang akan kehilangan kerja disebabkan sistem AI.

187. Teringat saya tulisan Thucydides dalam *The Siege of Melos* apabila puak Athens ingin menembusi Pulau Melos. Kerana gagal bersedia dan tidak dilengkapi keperluan untuk beradaptasi dengan perubahan perang, Pulau Melos jatuh ke tangan puak Athens.

188. Thucydides mengungkapkan budaya imperialisme tersebut yang dikenali sebagai Melian Dialogue dengan menulis dengan izin '*the strong do what they can and the weak suffer what they must*'.

189. Di Selangor, kita mahu mengelak AI Imperialisme di mana hanya satu atau dua negara yang mempunyai kemahiran dalam bidang baharu sementara rakyat lain menjadi *feeder* kepada sistem feudal baharu ini.

190. Keadaan ini mendesak Kerajaan Negeri untuk lebih aktif mencari ruang serta peluang berasaskan prinsip pembelajaran sepanjang hayat, dengan izin *lifelong learning*.

191. Ini kerana dengan perubahan begitu pantas dari segi teknologi dan ekonomi, budaya tangkas dan kemampuan beradaptasi amat penting supaya jurang pendapatan dalam kalangan rakyat tidak melebar.

192. Alhamdulillah, kita berjaya melepasi sasaran pendapatan median isi rumah yang ditetapkan di dalam Rancangan Selangor Pertama. Kita menyasarkan pendapatan isi rumah sebanyak RM9,290 sebulan, dan menurut angka terkini Jabatan Perangkaan Malaysia, **pendapatan median isi rumah di Selangor berjumlah RM10,726 sebulan**, iaitu sebanyak hampir RM1,500 melebihi sasaran.

193. Oleh itu, Misi Keempat memberikan fokus kepada **Modal Insan Produktif dan Inklusif** dengan menyasarkan tiga indikator makro menjelang tahun 2030 iaitu:

- a. Pendapatan median isi rumah Selangor **meningkat daripada RM10,726 kepada RM14,500 sebulan**;
- b. Kadar pengangguran **menurun kepada 2.2%**; dan
- c. Pertumbuhan Keluaran Dalam Negara Kasar (KDNK) sebanyak 6.1%

194. Kita menyedari bahawa sasaran ini bukan mudah untuk dicapai, tetapi kita yakin sekiranya kesemua **23 inisiatif** yang digariskan dalam Misi Keempat ini, Insha-Allah sumber utama negeri Selangor iaitu tenaga kerja dan rakyat kita akan terus kukuh, berkeyakinan, dan makmur.

195. Isu ketidakpadanan antara kemahiran graduan serta kemahiran yang diperlukan oleh pasaran masih menjadi cabaran.

196. Setelah beberapa pengalaman dan program yang digerakkan oleh negeri seperti SCOUT, Kerajaan Negeri akan menubuhkan **Majlis Kemahiran Pekerjaan Selangor** supaya industri, pihak akademik, penggubal dasar, serta pekerja sendiri dapat merangka hala tuju yang adaptif untuk mengatasi isu ketidakpadanan kemahiran yang wujud hari ini.

197. **Ekonomi penjagaan akan diformalisasikan**, termasuk pekerja-pekerja tidak formal yang menawarkan khidmat penjagaan kanak-kanak serta warga emas tanpa bimbingan yang mencukupi.

198. Ini termasuk meningkatkan peluang dan penglibatan wanita di dalam ekonomi, terutamanya ibu yang baru melahirkan anak dan ingin kembali ke bidang kerja melalui ***Career Comeback Programme***.

199. Kerangka latihan TVET negeri yang diterajui oleh *Selangor Technical Skills Development Centre* (STDC) akan dipertingkatkan dan dikoordinasi secara lebih proaktif melalui cadangan **Pemerbadanan TVET** untuk mengelakkan pertindihan antara tawaran TVET di

pasaran supaya benar-benar mencapai matlamat sistem TVET berkualiti tinggi.

200. **Program Tuisyen Rakyat Selangor (PTRS)** yang telah menunjukkan hasil positif akan **diperkembangkan kepada 200,000 pelajar menjelang tahun 2030** agar prestasi para pelajar daripada pelbagai latar belakang dapat terus ditingkatkan.

201. Peranan universiti akan dilibatkan secara lebih aktif dengan penubuhan ***Selangor University Network Council (SUNC)*** merangkumi sektor awam dan swasta termasuk merealisasikan hasrat UNISEL untuk **beralih sepenuhnya sebagai Universiti Industri** yang sepadan dengan keperluan pasaran hari ini dan masa depan.

202. Bagi menyegarkan lagi ekosistem keusahawanan, **PLATS** akan diposisikan sebagai program unggul keusahawanan negeri dan menyasarkan 150,000 PKS di seluruh Selangor untuk terlibat menerima bimbingan, latihan, kemahiran digital, kemahiran pengurusan kewangan serta strategi pengembangan perniagaan.

203. Program bantuan usahawan lain seperti **GROW** dan **DANA PLUS** yang dilancarkan akan memudahkan pembiayaan perniagaan serta akses pasaran bagi PKS.

204. Bagi industri halal pula, program pembangunan kapasiti serta Hab Halal Selangor 2.0 akan memberikan peluang kepada syarikat PKS untuk meluaskan pasaran ke peringkat ASEAN berbanding hanya bergantung kepada pasaran tempatan.

205. Kerajaan Negeri menganggarkan sebanyak RM800 juta diperlukan sepanjang tempoh Rancangan Selangor Kedua.

Misi Kelima: Negeri Lestari, Berdaya Tahan, dan Strategik

Tuan Speaker,

206. Misi kelima Rancangan Selangor Kedua menegaskan komitmen Selangor kepada **kelestarian alam dan ketahanan terhadap perubahan iklim**. Ini bukan sekadar kewajipan moral, tetapi keperluan strategik dalam dunia yang semakin menuntut piawaian alam sekitar yang tinggi.

207. Menurut kajian oleh Swiss Re Institute dan laporan yang dikemukakan oleh World Economic Forum (WEF), menjelang tahun 2050, ekonomi dunia berpotensi

kehilangan 18% daripada GDP keseluruhan akibat kesan perubahan iklim. Jumlah ini dijangka mencecah trilion dolar Amerika.

208. Sementara itu, ekonomi negara-negara di Asia mempunyai risiko tertinggi kerana kekurangan persediaan menghadapi kesan perubahan iklim. Sebagai contoh, China berisiko hilang 24% nilai GDP ketimbang Amerika Syarikat pada nilai 10%.

209. Oleh itu, ini menuntut Selangor melakukan persediaan komprehensif bagi memastikan ekonomi dan kesejahteraan negeri terus kekal tahan uji dari sebarang ancaman terutama perubahan iklim. Konflik geopolitik yang mengganggu laluan bekalan tenaga global mengingatkan kita bahawa keterjaminan sumber bukan lagi isu yang kecil, tetapi isu keselamatan dan daya tahan negeri.

210. Sasaran utama: Selangor akan **mengurangkan pelepasan Gas Rumah Hijau (GHG) sebanyak 35%** menjelang 2035 berbanding garis dasar 2005, dan **mengekalkan Tanah Hutan Simpan Diwartakan pada sekurang-kurangnya 31%** daripada tanah negeri menjelang 2030.

Ketahanan Iklim dan Pengurusan Bencana

211. **Projek Infrastruktur Banjir** yang komprehensif akan dilaksanakan, termasuk semakan pasca-pelaksanaan projek mitigasi banjir sedia ada, perluasan infrastruktur mitigasi, dan pewajiban penyepaduan penyelesaian berasaskan alam semula jadi dalam pembangunan baharu.

212. ***Selangor Flood Mitigation Plan (SelfMiP)*** sebagai pelan induk mitigasi banjir strategik akan membenamkan perspektif risiko iklim dalam setiap perancangan dasar dan pembangunan daerah.

213. **Sistem Pengurusan Data Iklim Bersepadu** akan menyatukan data bencana, hidrologi dan geospasial merentas agensi negeri, meningkatkan ketepatan amaran awal dan mempercepatkan tindak balas bencana. Kita sedar bahawa isu banjir masih menjadi satu cabaran yang menyentuh hati rakyat. Setiap episod banjir adalah sebuah tragedi keluarga yang tidak sepatutnya berlaku jika kita merancang dan melabur dengan tepat.

Kelestarian Tenaga dan Ekonomi Kitaran

214. **Projek Infrastruktur *Waste-to-Energy*** melalui dua loji WTE utama, di Tanjung 12 dan Sultan Idris Shah *Green Energy* (SISGE) di Rawang — akan memproses 2,400 tan sisa sehari dan menjana 58 MW elektrik. Ini adalah solusi yang mengatasi dua cabaran sekaligus, iaitu mengurangkan pergantungan kepada tapak pelupusan dan menjana tenaga boleh baharu.

215. ***Selangor Agenda for Green Economy (SAGE)*** dan inisiatif Bandar Rendah Karbon akan diperluas, memacu peralihan kepada teknologi hijau.

216. Program **kitar semula dan ekonomi kitaran** akan diperkukuhkan melalui SELKitar dan pembangunan Kemudahan Pemulihan Material (MRCF) di setiap daerah. Kerajaan negeri turut meneroka kebolehlaksanaan **tenaga nuklear** sebagai sebahagian daripada usaha mempelbagaikan portfolio tenaga Selangor untuk jangka panjang, mengurangkan kebergantungan kepada sumber luar yang terdedah kepada gangguan geopolitik.

Keterjaminan Bekalan Air

217. **Keterjaminan bekalan air** tetap menjadi keutamaan mutlak. Melalui lima projek infrastruktur air utama, termasuk Loji Rasau Fasa 1 dan 2, Langat 2 Fasa 2 dan Labohan Dagang Fasa 2, kita akan menambah kapasiti rawatan air negeri secara signifikan, memastikan bekalan air bersih 24 jam sehari dapat dinikmati oleh seluruh rakyat Selangor tanpa gangguan.

218. Projek **Selangor Maritime Gateway** juga akan meneruskan kerja pembersihan Sungai Klang dengan memulihkan ekosistem sungai, dan ini telah menunjukkan tanda-tanda positif yang amat menggalakkan.

219. **Program Pemuliharaan Hutan Selangor** melalui pelaksanaan Pelan Pengurusan *Central Forest Spine* (CFS) 2020-2029 dan pembangunan Hutan Warisan Diraja Selangor akan memastikan warisan ekologi Selangor terpelihara untuk generasi akan datang.

220. **Inisiatif Karbon Selangor** akan meletakkan Selangor sebagai pemain strategik dalam pasaran karbon sukarela Malaysia, memanfaatkan 31% litupan hutan simpan negeri sebagai aset iklim yang bernilai tinggi.

221. Bagi menjayakan Misi Kelima, Kerajaan Negeri menganggarkan sebanyak RM19.4 bilion diperlukan sepanjang tempoh Rancangan Selangor Kedua.

Misi Keenam: Kerajaan Efektif, Mesra Rakyat dan Perniagaan

Tuan Speaker,

222. Misi keenam Rancangan Selangor Kedua adalah **asas kepada kejayaan semua misi yang lain**, iaitu sebuah pentadbiran yang efektif, responsif kepada rakyat dan mesra perniagaan. Kepercayaan rakyat terhadap kerajaan adalah asas kepada kejayaan Selangor yang makmur dan maju bersama. Pentadbiran yang bersih, cekap dan amanah adalah kunci bagi menarik keyakinan para pelabur, membina ekonomi yang mampan dan memelihara perpaduan rakyat.

223. Menjelang 2030, kita perlu terus memastikan **kesemua 12 PBT Selangor disasarkan mencapai skor SPB-PBT 95% dan ke atas**. Standard perkhidmatan awam yang tinggi bukan hak istimewa kawasan tertentu, tetapi pengalaman yang sama rata dinikmati oleh setiap rakyat di seluruh negeri.

224. Kita juga akan terus memacu inisiatif pendigitalan dengan penyasaran **Perkongsian Perkhidmatan Kerajaan Digital *End-to-End*** ke arah sasaran 85%, supaya perkongsian data secara digital dan perkhidmatan awam lebih cekap, responsif dan berlandaskan prinsip tadbir urus yang baik.

225. Selain itu, PBT harus berusaha lebih gigih untuk memperbaiki perkhidmatan dan kecekapan. Meningkatkan tahap penyampaian perkhidmatan kepada rakyat harus menjadi keutamaan setiap PBT di Selangor. Segala bentuk aduan dan makluman yang diterima baik di media sosial mahupun secara terus, harus diberi layanan dan perhatian.

226. PBT harus dilihat proaktif mendepani cabaran semasa pembandaran dan kesejahteraan rakyat. Saya menyeru agar semua PBT di Selangor menyahut seruan ini agar kita wujudkan Selangor yang mampan dan inklusif, maju dan sejahtera untuk semua warganya.

Transformasi Digital Kerajaan

227. **Penerapan dan Pecutan AI** melalui program Teraju AI dan Pusat Inkubasi AI Selangor di bawah ***Selangor International Innovation Centre of Excellence (SLIICE)*** yang dikelolakan oleh Selangor Technical Development Centre (STDC) akan mempercepatkan penggunaan kecerdasan buatan dalam tadbir urus negeri.

228. Pembangunan produk AI untuk agensi kerajaan, pensijilan profesional AI untuk tenaga kerja, hingga platform inkubator bagi membangunkan ekosistem AI Selangor yang menyeluruh akan diterapkan melalui program ini.

229. Perluasan pelaksanaan ***Central Data Warehouse (CaWah) Negeri Selangor*** akan menyatukan data kritikal negeri daripada pelbagai jabatan dan agensi serta menyokong pembuatan keputusan berasaskan data.

230. ***Central Spatial Data Platform (CSDP)*** yang dibangunkan bersama ***Malaysia Space Agency (MYSA)*** akan memperkukuh pelaksanaan dasar berasaskan data geospasial dalam kalangan pihak berkuasa tempatan dan jabatan perancangan infrastruktur.

231. **Selangor Urban Observatory (SUO)** akan berfungsi sebagai pusat analitik negeri yang menyepadukan teknologi *Internet of Things* (IoT) dan data raya bagi pemantauan bandar yang lebih cerdas.

Reformasi Sistem Penyampaian

232. Reformasi Sistem Tadbir Urus Negeri Selangor (RSTU) akan menjadi pendorong utama kepada transformasi jentera pentadbiran kita. Melalui lapan (8) bidang reformasi strategik, daripada tadbir urus dan integriti, pemecahan budaya bersilo, pemerkasaan modal insan, hingga penilaian berasaskan hasil, program RSTU ini berhasrat mentransformasi penyampaian perkhidmatan awam Selangor kepada sistem yang lebih cekap, telus dan tangkas.

233. **Dasar Speed Selangor** akan mempercepatkan proses kelulusan perancangan dan pembangunan secara drastik, mengurangkan tempoh kelulusan Kebenaran Merancang untuk kawasan industri terancang daripada 3.5 bulan kepada 14 hari bekerja. Ini adalah perubahan yang akan dirasakan secara langsung oleh pelabur dan rakyat yang berurusan dengan kerajaan negeri.

Kemampuan Fiskal dan Penjajaran Syarikat Berkaitan Negeri (GLC)

234. Keupayaan penjajaran strategik antara Syarikat Berkaitan Negeri (GLC) dan program negeri juga akan diperkukuhkan untuk memaksimumkan impak pelaburan awam. Kira-kira 75% hasil negeri kini bergantung pada premium tanah dan cukai tanah, iaitu satu risiko struktural yang perlu ditangani.

235. Misi Keenam akan mempelbagaikan aliran hasil negeri melalui mekanisme pembiayaan inovatif, meningkatkan penglibatan GLC dan sektor swasta, serta mengoptimalkan tadbir urus entiti negeri. Penubuhan **Syarikat Pelaburan Induk Negeri** yang bersepadu sepenuhnya akan meningkatkan kesepaduan, kecekapan kos dan pulangan kepada kerajaan negeri.

236. Kerajaan Negeri juga telah memulakan usaha menjajarkan peranan serta fungsi anak-anak syarikat supaya lebih optimum dan efektif. Sebagai contoh, **program THRIVE 28 oleh Kumpulan Menteri besar Selangor (Pemerbadanan), MBI** telah dimulakan sejak tahun 2024 yang menumpukan kepada penjajaran fungsi serta peranan anak-anak syarikat Kumpulan MBI.

237. Usaha ini bertumpu ke arah sasaran mencapai RM 8 bilion pendapatan terkumpul Kumpulan MBI menjelang tahun 2028. THRIVE 28 ini berasaskan 5 misi utama menerusi tiga fasa dalam tempoh 5 tahun.

238. Usaha THRIVE 28 ini akan dicontohi dan diteruskan ke anak-anak syarikat lain bagi menumpukan usaha untuk mencipta sumber pendapatan baharu serta mencipta peluang pekerjaan bagi membantu Kerajaan Negeri dalam Rancangan Selangor Kedua.

239. Penjajaran GLC ini akan memastikan setiap anak-anak syarikat tidak bertindih dalam fungsi dan peranan selain dari berevolusi dengan sasaran dan matlamat baharu sesuai dengan perkembangan aktiviti ekonomi yang memerlukan Selangor menumpukan sektor-sektor ekonomi berasaskan teknologi dan perkhidmatan.

240. Bagi memajukan Misi Keenam, Kerajaan Negeri menganggarkan sebanyak RM110 juta diperlukan sepanjang tempoh Rancangan Selangor Kedua.

PENUTUP

Tuan Speaker,

241. Saya ingin menyatakan dengan penuh hormat bahawa terlalu lama politik negara kita dipenjarakan oleh imaginasi yang sempit. Selama berdekad-dekad, sesetengah kelompok membina pengaruhnya melalui politik identiti.

242. Naratifnya sering berlegar di sekitar ketakutan. Ketakutan kehilangan kuasa. Ketakutan kehilangan hak. Ketakutan terhadap pihak yang berbeza.

243. Hari ini, ada pihak mengulangi pendekatan yang sama, malah dalam banyak keadaan dengan nada yang lebih keras dan lebih sempit.

244. Saya tidak menafikan bahawa bangsa itu penting.

245. Saya tidak menafikan bahawa agama ialah asas akhlak dan pembentukan peribadi. Kedua-duanya adalah sebahagian daripada jati diri negara ini. Tetapi tugas kerajaan tidak berhenti pada mempertahankan identiti. Tugas kerajaan ialah menterjemahkan identiti itu kepada kemajuan.

246. Kepada ilmu. Kepada inovasi. Kepada produktiviti.

247. Kepada tadbir urus yang bersih. Kepada peluang yang lebih luas untuk rakyat.

248. Masalah terbesar politik identiti bukan kerana ia terlalu banyak bercakap tentang bangsa atau agama. Masalahnya ialah ia terlalu sedikit bercakap tentang masa depan. Kita jarang mendengar perbincangan yang mendalam tentang bagaimana Malaysia harus menjadi peneraju kecerdasan buatan.

249. Bagaimana kita mahu menguasai rantai nilai semikonduktor. Bagaimana kita mahu membina ekonomi hijau yang berdaya saing. Bagaimana kita mahu memperkukuh universiti penyelidikan.

250. Bagaimana kita mahu melahirkan lebih ramai penyelidik, jurutera dan pencipta teknologi.

251. Sedangkan dunia sedang berubah dengan begitu pantas. Kecerdasan buatan sedang mengubah cara manusia bekerja. Perubahan iklim sedang mengubah ekonomi dunia. Persaingan geopolitik sedang membentuk semula rantai bekalan global.

252. ASEAN sedang muncul sebagai salah sebuah pusat pertumbuhan ekonomi dunia. Persoalannya bukan lagi sama ada perubahan itu akan berlaku. Persoalannya ialah sama ada kita bersedia memimpinnya.

Ahli Yang Berhormat sekalian,

253. Saya percaya rakyat Selangor sudah bersedia meninggalkan politik yang sentiasa mencari musuh. Kerana membina musuh jauh lebih mudah daripada membina universiti. Membangkitkan kemarahan jauh lebih mudah daripada membangunkan industri. Menabur fitnah jauh lebih mudah daripada melaksanakan reformasi. Tetapi sejarah tidak pernah mengingati mereka yang memilih jalan paling mudah.

254. Sejarah mengingati mereka yang berani membina. Athens dikenang kerana falsafahnya. Baghdad dikenang kerana ilmunya.

255. Kalau ada pun yang dikenang kerana kebencian, mereka adalah seperti kelompok seumpama Firaun, Hitler, mahupun Stalin atas sebab kezaliman dan kerakusan yang membawa kehancuran.

256. Tiada sebuah tamadun menjadi agung kerana kebenciannya. Mereka menjadi agung kerana keberanian mereka membina masa depan.

257. Dan sebab itulah saya percaya bahawa politik ketakutan memerlukan musuh.
258. Politik keadilan memerlukan institusi.
259. Politik kebencian memerlukan kambing hitam.
260. Politik pembangunan memerlukan keberanian untuk melakukan pembaharuan.
261. Kerana kerajaan tidak dipilih untuk mengurus kemarahan rakyat.
262. Kerajaan dipilih untuk mengurus harapan rakyat.

Tuan Speaker,

263. Setiap generasi diberikan peluang untuk memilih. Ada generasi yang memilih untuk hidup dalam bayang-bayang kejayaan masa lalu. Ada generasi yang memilih untuk menyalahkan orang lain atas kegagalan hari ini.

264. Manakala itu pentadbiran ini mewakili generasi yang memilih untuk membina masa depan. Kita menginsafi bahawa sering kali masa depan sesebuah negeri sebenarnya bergantung kepada kebijaksanaan rakyatnya, keberanian pemimpinnya dan kekuatan institusinya.

265. Sebab itulah Rancangan Selangor Kedua bukan sekadar sebuah pelan pembangunan lima tahun.

266. Ia adalah ikrar bahawa Selangor akan terus memperbaharui dirinya. Ia adalah ikrar bahawa kita tidak akan berpuas hati dengan kejayaan semalam.

267. Ia adalah ikrar bahawa kita akan terus melabur dalam ilmu, penyelidikan, inovasi dan modal insan. Ia adalah ikrar bahawa pertumbuhan ekonomi tidak boleh dipisahkan daripada keadilan sosial. Ia adalah ikrar bahawa setiap anak di Sabak Bernam, Kuala Selangor, Hulu Selangor, Klang, Kuala Langat, Sepang, Petaling, Gombak dan Hulu Langat berhak melihat masa depan dengan penuh keyakinan.

Ahli Yang Berhormat sekalian,

268. Saya menegaskan; keadilan bukan sekadar cita-cita moral.

269. Keadilan ialah strategi pembangunan.

270. Kerana daripada keadilan lahirnya kepercayaan.

271. Daripada kepercayaan lahirnya keyakinan. Daripada keyakinan lahirnya pelaburan. Daripada pelaburan lahirnya pekerjaan. Daripada pekerjaan lahirnya maruah. Dan daripada maruah lahirlah sebuah masyarakat yang yakin terhadap masa depannya. Inilah rantaian kemakmuran yang sebenar.

Tuan Speaker,

272. Mutakhir ini filem *The Odyssey* yang diarahkan Christopher Nolan telah pecah panggung. Filem tersebut disadur daripada syair Greek kuno Homer. Saya juga diberitahu, terkesan dengan filem tersebut, ramai kemudiannya menyerbu membeli terjemahan-terjemahan syair Greek kuno itu. Di Kinokuniya sukar untuk mendapatkan terjemahan Mendelsohn, Lewis mahupun Robert Fagles.

273. Justeru saya mahu menghimbau karya *The Odyssey* itu, kerana mungkin ramai daripada pihak pembangkang ini culas membaca, sekadar gurauan.

Tuan Speaker,

274. Homer menceritakan kepada kita bagaimana Odysseus yang merindui isterinya Penelope, akhirnya berjaya pulang ke Ithaca setelah mengharungi pelbagai ujian. Namun sebelum tiba ke Ithaca, di tengah pelayarannya, beliau mengetahui bahawa kapalnya akan melalui godaan Siren.

275. Beliau tidak dapat menghapuskan godaan itu. Beliau tidak dapat menghentikan nyanyian Siren. Tetapi beliau boleh memastikan bahawa nyanyian itu tidak menentukan arah pelayarannya.

276. Beliau mengikat dirinya pada tiang kapal. Bukan kerana beliau lemah. Tetapi kerana beliau memahami bahawa seorang pemimpin yang baik mesti mempunyai prinsip yang lebih kuat daripada godaan yang dihadapinya.

277. Odysseus dikenali sebagai seorang *polytropos*, *man of many minds*, seorang yang cekap berdepan tantangan, licik melemahkan musuh, penuh muslihat, cekat dan berwibawa. Berteraskan kekuatan tersebutlah dia mengharungi nyanyian siren. Saya percaya, setiap zaman mempunyai Sirennya sendiri.

278. Ada Siren yang menyanyikan lagu kebencian.
279. Ada Siren yang menyanyikan lagu populisme.
280. Ada Siren yang menyanyikan lagu perpecahan.
281. Ada Siren yang menjanjikan jalan pintas kepada masalah yang rumit.
282. Namun sejarah mengajar kita bahawa jalan pintas jarang sekali membawa kepada destinasi yang benar. Selangor juga sedang belayar. Belayar dalam dunia yang semakin mencabar. Belayar dalam ekonomi yang semakin kompetitif. Belayar dalam zaman yang dipacu oleh kecerdasan buatan, inovasi dan persaingan global.
283. Kita tidak boleh mengawal angin. Kita tidak boleh menghentikan ombak. Tetapi kita boleh memilih kompas yang akan memandu pelayaran ini.
284. Dan saya percaya, kompas itu mestilah keadilan.
285. Justeru keadilan kita membina institusi yang diyakini. Hanya dengan institusi yang diyakini kita menarik pelaburan. Hanya dengan pelaburan kita mencipta peluang. Hanya dengan peluang kita mengangkat martabat rakyat.

286. Rakyat yang bermaruah kita mampu membina sebuah tamadun yang berkekalan. Maka dengan penuh rasa tanggungjawab, penuh rasa rendah diri dan penuh keyakinan terhadap potensi rakyat Selangor, marilah kita bersama-sama melangkah ke hadapan.

287. Bukan dengan politik yang mengecilkan imaginasi rakyat.

288. Bukan dengan politik yang memecah-belahkan masyarakat.

289. Tetapi dengan politik yang membina institusi. Politik yang mengembangkan ilmu. Politik yang memperluaskan peluang. Politik yang meletakkan manusia sebagai tujuan utama pembangunan. Akhirnya, kerajaan yang baik tidak mewariskan kemewahan semata-mata.

290. Kerajaan yang baik mewariskan keadilan. Keadilan itulah lahirnya kemakmuran yang berkekalan.

291. Tuan Speaker, dengan lafaz Bismillahirrahmanirrahim, saya dengan penuh rasa tanggungjawab mencadangkan usul ini dan membentangkan Rancangan Selangor Kedua kepada Dewan yang mulia ini untuk disokong, dibahaskan, dan seterusnya didukung oleh Ahli-Ahli Yang Berhormat di dalam Dewan yang mulia ini.

--TAMAT--